

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

Međunarodni
krivični sud za
bivšu Jugoslaviju

Press Release. Communiqué de presse. Saopštenje za javnost
(Isključivo za medije. Nije službeni dokument.)

APPEALS CHAMBER

CHAMBRES D'APPEL

ŽALBENO VIJEĆE

Den Haag, 28. februar 2005.

CT/P.I.S.940-t

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA U PREDMETU

TUŽILAC PROTIV MIROSLAVA KVOČKE, MLAĐE RADIĆA, ZORANA ŽIGIĆA **I DRAGOLJUBA PRCAĆA**

U prilogu se nalazi sažetak presude Žalbenog vijeća, u sastavu: sudija Shahabuddeen (predsjedavajući), sudija Pocar, sudija Mumba, sudija Güney i sudija Weinberg de Roca, kojeg je pročitao predsjedavajući sudija.

Sada ću pročitati rezime presude, a ne samu presudu. Na kraju ovog zasjedanja presuda će biti na raspolaganju na engleskom, francuskom i B/H/S-u, konkretno i optuženima na jeziku koji razumiju. Naglašavam da je jedini mjerodavan prikaz zaključaka Žalbenog vijeća u pisanoj verziji presude na engleskom jeziku. Međutim, dispozitiv Presude biće pročitana u cjelini na kraju ovog rezimea.

Sudjenje Miroslavu Kvočki, Mlađi Radiću, Zoranu Žigiću, Dragoljubu Prcaću i Milojici Kosu počelo je u februaru 2000. Pretresno vijeće I ovog Međunarodnog suda izreklo je svoju presudu 2. novembra 2001. Žalilac Kvočka uložio je žalbu 13. novembra 2001., žalio Radić i Prcać su uložili žalbu 15. novembra 2001., a Kos i žalilac Žigić uložili su žalbu 16. novembra 2001. Dana 21. maja 2002. Kos je povukao svoju žalbu.

Za ovaj žalbeni postupak dijelom je karakteristično dostavljanje brojnih podnesaka kojima se traži izvođenje dodatnih dokaza pred Žalbenim vijećem prema pravilu 115 Pravilnika o postupku i dokazima. Žalbeno vijeće je konstatovalo da su tri dodatna dokaza kao i tri opovrgavajuća materijala tužioca prihvatljivi prema pravilu 115 Pravilnika. Rasprava po žalbi održana je između 23. i 26. marta 2004. Dodatna rasprava o dokazima održana je od 19. do 21. jula 2004.

Događaji na koje se odnosi ova žalba odigrali su se u tri logora osnovana u selima Omarska i Trnopolje i u fabrici "Keraterm", na području Prijedora, u sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini. Ti logori su osnovani ubrzo nakon što su Srbi preuzeli vlast u Prijedoru 30. aprila 1992.; njihova glavna svrha je bila da se u njima drže osobe za koje se sumnjalo da su simpatizeri pružanja otpora preuzimanju vlasti.

Dozvolite da se sada osvrnem na optužene:

Miroslav Kvočka je u vrijeme osnivanja logora Omarska bio profesionalni policajac u policijskoj stanici Omarska. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Kvočka učestvovao u radu logora tako što je vršio ulogu zamjenika komandanta stražara u logoru te da je imao izvjestan stepen autoriteta nad stražarima. Zbog vlasti i uticaja koje je imao nad stražarima i njegovih ograničenih nastojanja da spriječi zločine i ublaži patnje zatočenika, kao i zbog značajne uloge koju je imao u održavanju funkcionisanja logora, premda je znao da se radi o zločinačkom poduhvatu, utvrđeno je da je Kvočka bio saizvršilac udruženog zločinačkog poduhvata logora Omarska. Prema članu 7(1) Statuta proglašen je krivim za saizvršenje progona prema članu 5 Statuta, kao i za ubistvo i mučenje prema članu 3 Statuta. Pretresno vijeće mu je izreklo jedinstvenu kaznu od sedam godina zatvora za zločine za koje mu je izrečena osuđujuća presuda.

Dragoljub Prcać je bio penzionisani policajac i kriminalistički tehničar koji je 29. aprila 1992. mobilisan da bi bio raspoređen u policijsku stanicu Omarska. Pretresno vijeće je konstatovalo da je on

Adresa na Internetu: <http://www.un.org/ictv/index-b.html>

Outreach program

Aleja Bosne Srebrene b.b., 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 33 773 218, 773 219 Fax: +387 33 773 217

bio administrativni pomoćnik komandanta logora Omarska tokom više od tri sedmice i da je u tom svojstvu mogao da se neometano kreće logorom. Utvrđeno je da je zbog svog položaja Prać imao određen uticaj na stražare. Pretresno vijeće je konstatovalo da je on ostajao ravnodušan na zločine koji su se činili u njegovom prisustvu i da, premda nije bio odgovoran za ponašanje stražara i isljednika, jeste bio odgovoran za razmještanje zatočenika u krugu logora. Pretresno vijeće je zaključilo da je njegovo učešće u logoru, uz puno saznanje o onome što se dešavalo, bilo značajno i da su njegova djela i propusti značajno doprinijeli da se pomogne i omogući udruženi zločinački poduhvat logora. Prema članu 7(1) Statuta, Pretresno vijeće ga je proglasilo krivim za saizvršenje progona prema članu 5 Statuta kao i za ubistva i mučenja prema članu 3 Statuta. Pretresno vijeće mu je izreklo jedinstvenu kaznu od pet godina zatvora za zločine za koje mu je izrečena osuđujuća presuda.

Mlado Radić je bio profesionalni policajac raspoređen u policijsku stanicu Omarska. Pretresno vijeće je konstatovalo da je on preuzeo dužnost vođe smjene straže u logoru Omarska približno 28. maja 1992., gdje je ostao sve do kraja avgusta 1992. Konstatovano je da je kao vođa smjene Radić imao značajnu vlast nad stražarima u svojoj smjeni. On je koristio svoju vlast selektivno za sprečavanje krivičnih djela, ignorišući veliku većinu zločina počinjenih tokom njegove smjene. Pretresno vijeće je primilo k znanju da su stražari u njegovoj smjeni bili osobito surovi, a da je sam Radić počinio djela seksualnog nasilja nad zatočenicama. Pretresno vijeće je konstatovalo da je Radić imao značajnu ulogu u funkcionisanju logora Omarska i da je bio saizvršilac udruženog zločinačkog poduhvata. On je proglašen krivim prema članu 7(1) Statuta kao saizvršilac sljedećih krivičnih djela koja su počinjena u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata: progoni, prema članu 5 Statuta, i ubistvo i mučenje, prema članu 3 Statuta. Mladi Radiću izrečena je jedinstvena kazna od dvadeset godina zatvora za učešće u logoru Omarska.

Zoran Žigić je bio taksista koji je mobilisan u rezervnu policiju. Kratko je radio kao stražar u logoru Keraterm i dostavljao namirnice, a bilo mu je takođe dozvoljeno da ulazi u logore Omarska i Trnopolje. Kad je riječ o logoru Omarska, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Žigić redovno ulazio u logor kako bi zlostavljao zatočenike. Žigićevo značajno učešće u zločinima u logoru Omarska, zajedno s njegovom sviješću da su ti zločini imali karakter progona i revnošću i agresivnošću s kojom je on u tome učestvovao, naveli su Pretresno vijeće na zaključak da je on bio saizvršilac udruženog zločinačkog poduhvata logora Omarska. Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je Žigić počinio progon, mučenje i ubistvo u logoru Keraterm i da su ti zločini bili dio rasprostranjenog i sistematskog napada protiv nesrba tamo zatočenih, te da oni predstavljaju zločine protiv čovječnosti. Pretresno vijeće je dalje konstatovalo da je Žigić dolazio u logor Trnopolje i zlostavljao zatočenike.

Prema članu 7(1) Statuta, Žigić je proglašen krivim za progone, za zločine počinjene u logoru Omarska općenito, i posebno nad konkretnim osobama, kao i za zločine koje je on lično počinio u logoru Keraterm nad konkretnim osobama. Žigić je proglašen krivim za ubistvo, za zločine počinjene u logoru Omarska općenito i nad konkretnim osobama. Kad je riječ o logoru Keraterm, proglašen je krivim za ubistvo konkretnih osoba. Proglašen je krivim za mučenje, za zločine počinjene u logoru Omarska općenito i nad konkretnim osobama i za zločine počinjene u logoru Keraterm nad konkretnim osobama. Proglašen je krivim za okrutno postupanje, za zločine počinjene nad jednom konkretnom osobom u logoru Omarska i jednom konkretnom osobom u logoru Trnopolje. Pretresno vijeće je Zoranu Žigiću izreklo jedinstvenu kaznu od dvadeset i pet godina zatvora.

Dozvolite da se sada osvrnem na osnove za žalbu koje su pokrenuli žalioци:

Sva četiri žalioца imaju zajedničke osnove za žalbu koji se odnose na navodnu manjkavost obrazloženja Pretresnog vijeća, na pitanja koja se odnose na Optužnicu i na pitanja koja se tiču doktrine udruženog zločinačkog poduhvata. Njima ćemo se baviti prije nego se osvrnemo na osnove za žalbu specifične za svakog pojedinačnog žalioца.

A sada zajednički osnovi za žalbu:

Prvo, navodna manjkavost obrazloženja. Nekoliko žalilaca tvrdi da Pretresno vijeće nije dalo dovoljna obrazloženja za njihove osuđujuće presude.

Žalbeno vijeće podsjeća da svaki optuženi ima pravo na obrazloženo mišljenje. Međutim, Pretresno vijeće nema obavezu da opravda svoje nalaze u odnosu na svaki argument iznesen tokom suđenja. Treba pretpostaviti da je Pretresno vijeće ocijenilo sve dokaze koji su mu prezentirani, sve dok nema nagovještaja da se desilo suprotno, do čega, naprimjer, može doći kad je propušteno da se pozove na nešto što je očigledno trebalo primijetiti. U tom pogledu, Žalbeno vijeće naglašava da je neophodno da žalilac, koji tvrdi da je došlo do greške u primjeni prava zbog pomanjkanja obrazloženih mišljenja, identifikuje konkretne činjenične nalaze ili argumente za koje tvrdi da je Pretresno vijeće propustilo da se na njih osvrne i da objasni zašto taj propust odluku čini nevažećom. Nije moguće izvlačiti bilo kakve zaključke o kvalitetu presude na osnovu dužine presude ili poređenjem dužine dijelova posvećenih određenim pitanjima. Ove osnove za žalbu se odbijaju.

Drugo, pitanja koja se odnose na Optužnicu. Svaki od žalilaca tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni prava u donošenju osuđujuće presude za zločine koji nisu adekvatno navedeni u Optužnici, pa stoga oni o tome nisu bili obaviješteni. Žalioci konkretno tvrde da je propušteno da se u Optužnici navede udruženi zločinački poduhvat kao oblik krivične odgovornosti.

Ustanovljeno je da Statut zahtijeva da Tužilaštvo u optužnici navede sve materijalne činjenice kojima se podupiru tačke optužnice, ali ne i dokaze kojima treba da se dokažu te materijalne činjenice. Optužnica je manjkava ako ne navodi materijalne činjenice. Da li se neka činjenica smatra materijalnom zavisi od prirode argumenata Tužilaštva. Ako se Tužilaštvo oslanja na teoriju o udruženom zločinačkom poduhvatu, mora navesti svrhu tog poduhvata, identitet učesnika i prirodu učešća optuženih u tom poduhvatu. U optužnici se takođe mora naznačiti na koji oblik udruženog zločinačkog poduhvata se navodi odnose. Međutim, u nekim slučajevima, pravni lijek za štetu koja se nanosi manjkavom optužnicom je da Tužilaštvo dostavi optuženom jasne, pravovremene i dosljedne informacije s detaljnim činjeničnim osnovama koje podupiru optužbe kojima se tereti, čime se kompenzira propust optužnice da optuženog adekvatno obavijesti o svim navodima.

Žalbeno vijeće prima k znanju da se udruženi zločinački poduhvat ne navodi u prvobitnoj ili kasnijim optužnicama podignutim protiv žalilaca. Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Tužilaštvo dostavilo žaliocima pravovremene, jasne i dosljedne informacije. Ove informacije su detaljno navele činjenične osnove optužbi kojima se terete i kompenzirale propust optužnice da ih adekvatno obavijesti o namjeri Tužilaštva da se osloni na odgovornost po osnovi udruženog zločinačkog poduhvata. Tužilaštvo se osvrnulo na doktrinu udruženog zločinačkog poduhvata u svom Pretpretresnom podnesku od 9. aprila 1999., aktualiziranoj verziji Pretpretresnog podneska od 14. februara 2000., svojoj uvodnoj riječi na suđenju i dodatnoj uvodnoj riječi nakon hapšenja Praća i kasnijeg odgađanja suđenja. Razmatranje argumenata žalilaca tokom suđenja dalje pokazuje da su oni bili obaviješteni o tome da se u ovom sudskom postupku Tužilaštvo oslanja na udruženi zločinački poduhvat.

Žalioci Radić i Kvočka takođe tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo propustivši da dođe do činjeničnih nalaza u odnosu na svaki incident naveden u povjerljivim dodacima Optužnici. Kao što je Žalbeno vijeće već ranije primijetilo, "dodaci optužnici čine integralni dio optužnice". Incidenti ili događaji koji su sadržani u povjerljivim dodacima predstavljaju materijalne činjenice koje treba dokazati prije nego što se optuženi može smatrati odgovornim za krivična djela sadržana u optužnici. Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće utvrdilo činjenične nalaze u odnosu na neke incidente koji su detaljno navedeni u povjerljivim dodacima i uvjerilo se da je svako od krivičnih djela koja se navode u optužnici počinjeno, ali se nije opredijelilo za analizu od žrtve do žrtve ili od zločina do zločina. Žalbeno vijeće smatra da bi bilo bolje da je Pretresno vijeće dalo iscrpan spisak utvrđenih incidenata u osnovi svakog krivičnog djela. Međutim, Žalbeno vijeće je bilo u mogućnosti da pronade veliki broj činjeničnih nalaza u Prvostepenoj presudi kojim se podupiru krivična djela za koja je Pretresno vijeće proglasilo žaliocima krivim.

Treći zajednički osnov za žalbu odnosi se na udruženi zločinački poduhvat. Svaki od žalilaca osporava pravne principe koje je Pretresno vijeće primijenilo kada je konstatovalo da su žalioci učestvovali u udruženom zločinačkom poduhvatu. Žalbeno vijeće potvrđuje da je udruženi zločinački poduhvat oblik izvršenja krivičnih djela prema članu 7(1) Statuta koji zahtijeva više počinilaca koji djeluju u skladu sa zajedničkim ciljem uključivši i izvršavanje krivičnih djela navedenih u Statutu. Sudska praksa Međunarodnog suda priznaje tri oblika udruženog zločinačkog poduhvata. U ovom predmetu u pitanju je drugi oblik udruženog zločinačkog poduhvata, "sistemski" oblik, koji se odlikuje

postojanjem organizovanog zločinačkog sistema, posebno u slučaju koncentracionih ili zatočeničkih logora. Taj oblik udruženog zločinačkog poduhvata zahtijeva svijest o postojanju organizovanog sistema i namjeru da se ostvari zajednički zločinački cilj tog sistema.

Argumenti žalilaca pokreću pitanja koja se tiču pravljenja odgovarajuće razlike između saizvršilaca u okviru udruženog zločinačkog poduhvata i pomaganja i podržavanja udruženog zločinačkog poduhvata. Pretresno vijeće je smatralo da saizvršioci udruženog zločinačkog poduhvata imaju istu namjeru da izvedu udruženi zločinački poduhvat i aktivno ostvaruju taj poduhvat. Pomagač i podržavalac, s druge strane, nema istu namjeru kao ostali učesnici; dovoljno je da je svjestan da njegov doprinos pomaže i omogućava krivična djela koja su počinili ostali učesnici. Pretresno vijeće smatra da se zajednička namjera može izvući iz svijesti o zločinačkoj prirodi poduhvata i nastavljanja značajnog učešća u tome. Ono priznaje da mogu postojati teškoće u razlikovanju pomagača i podržavaoca od saizvršioca, posebno u slučaju optuženog srednjeg ranga koji nije fizički počinio krivična djela. Kad je, međutim, optuženi učestvovao u zločinu kojim se ostvaruju ciljevi zločinačkog poduhvata, Pretresno vijeće smatra da ima više izgleda da se smatra odgovornim kao saizvršilac nego kao pomagač i podržavalac.

Svaki od žalilaca pokrenuo je i pitanje nužnog doprinosa učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu. Konkretno, oni tvrde da se o značajnom doprinosu ne može zaključivati na osnovu njihovog položaja u logoru. Žalbeno vijeće kao prvo primjećuje da učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu ne mora fizički učestvovati ni u jednom elementu nekog krivičnog djela. Žalbeno vijeće isto tako smatra da ne postoji konkretni pravni uslov prema kojem optuženi mora u značajnoj mjeri doprinijeti udruženom zločinačkom poduhvatu. U praksi, međutim, značaj doprinosa optuženog biće relevantan kako bi se pokazalo da je on dijelio namjeru za ostvarenje zajedničkog cilja. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da je *de facto* ili *de jure* položaj u logoru tek jedan od kontekstualnih faktora koje Pretresno vijeće mora da razmotri kako bi utvrdilo da li je neki optuženi učestvovao u ostvarenju zajedničkog cilja. Međutim, položaj s ovlastima može biti relevantan za utvrđivanje svijesti optuženog o sistemu, za njegovo učešće u provođenju ili ostvarenju zajedničkog zločinačkog cilja sistema i, konačno, za procjenu stepena učešća optuženog u svrhu odmjeravanja kazne.

Svaki od žalilaca navodi da nije imao namjeru nužnu za promicanje udruženog zločinačkog poduhvata, te da je samo obavljao svoj posao. Žalbeno vijeće primjećuje da je u više navrata potvrdilo razliku između namjere i motiva. Zajednička kažnjiva namjera ne podrazumijeva da je saizvršilac nužno lično uživao u udruženom zločinačkom poduhvatu ili se njime oduševljavao, odnosno da je pokazivao ličnu inicijativu u doprinosu udruženom poduhvatu.

Još jedan pravni problem koji su pokrenuli žalioци odnosi se na pitanje da li tužilac mora dokazati postojanje sporazuma između optuženih i drugih učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu. Žalbeno vijeće smatra da je sudska praksa u vezi s tim problemom jasna. Za udruženi zločinački poduhvat nužno je postojanje zajedničkog cilja koji se sastoji u izvršenju krivičnog djela. Zajednički cilj ne mora prethodno biti dogovoren ili formulisan; on se može ostvariti i bez ikakvih priprema.

U određenom broju argumenata žalilaca prešutno se sugerije da ih se ne bi smjelo smatrati odgovornima za krivična djela koja su počinjena u vrijeme kada oni nisu bili prisutni u logoru. Saizvršilac u udruženom zločinačkom poduhvatu ne mora fizički počinuti niti jedan dio elementa *actus reus* nekog određenog krivičnog djela. Isto tako, učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu ne mora biti fizički prisutan u vrijeme i na mjestu izvršenja krivičnog djela. Iako je pravno održivo da se optuženog smatra odgovornim za krivična djela izvršena bez njegovog ili njenog prisustva, primjenjivost te mogućnosti u nekom konkretnom predmetu ovisi o dokazima.

Žalbeno vijeće sada će se osvrnuti na konkretne osnove za žalbu u odnosu na svakog pojedinog žalioца:

Zbog praktičnosti, Žalbeno vijeće će se baviti žalbenim osnovima žalilaca slijedeći drugačiji redoslijed od onog u žalbenim podnescima. U ovom sažetku razmatraju se samo glavni argumenti.

Prvo, žalilac Kvočka:

Kvočka tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u ocjeni razgovora koji je s njim vodio tužilac. Kvočka smatra da dokazi u vezi s tim razgovorom nisu trebali biti uvršteni u spis te da, što je u suprotnosti sa zaključkom Pretresnog vijeća, ti dokazi ne idu u prilog tvrdnji da su u logoru Omarska postojale vođe smjena stražara.

Žalbeno vijeće ne misli da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je u spis uvrstilo dokaze koji se odnose na razgovor s Kvočkom. Što se tiče čitanja zapisnika tog razgovora, Žalbeno vijeće zaključuje da je razuman presuditelj o činjenicama mogao doći do istih zaključaka do kakvih je došlo i Pretresno vijeće. Taj žalbeni osnov se stoga odbija.

Kao svoj drugi žalbeni osnov Kvočka navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on imao *de facto* status zamjenika komandanta stražarske službe. Kvočka tvrdi da to iz dokaza ne slijedi van razumne sumnje i osporava iskaze određenih svjedoka. Tvrdi osim toga da nije bio zamjenik Meakiću, u to vrijeme komandiru policijske stanice Omarska, i da Meakića nije zamjenjivao u vrijeme njegovog odsustva.

Žalbeno vijeće zaključuje da Kvočkin prigovor nema merituma. Kvočka nije pokazao da nijedan razuman presuditelj o činjenicama nije mogao doći do zaključka da je on u logoru bio na položaju s *de facto* ovlastima. Pretresno vijeće svoje zaključke temelji na iskazima cijelog niza svjedoka. U najvećem dijelu Kvočkino osporavanje njihovog svjedočenja nije uspješno. Razumni presuditelj o činjenicama mogao bi na osnovu Kvočkinog vlastitog iskaza zaključiti da je on djelovao u svojstvu Meakićevog zamjenika u situacijama kada je Meakić bio odsutan. Žalbeno vijeće osim toga primjećuje da, budući da se Kvočku u Izmijenjenoj optužnici tereti po članu 7(1) Statuta, njegov formalni položaj u policijskoj hijerarhiji kao komandira ili zamjenika komandira nema materijalnu vrijednost u odnosu na njegovu odgovornost. Osoba ne mora biti na formalnom položaju u hijerarhiji da bi snosila odgovornost po članu 7(1). Ovaj žalbeni osnov se odbija.

Kvočka tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u svom zaključku o elementima *actus reus* i *mens rea* nužnima za utvrđivanje njegove odgovornosti kao saizvršioaca u udruženom zločinačkom poduhvatu. Konkretno, Kvočka navodi da, kada je radio u logoru Omarska, nije bio svjestan zajedničkog zločinačkog cilja i nije imao namjeru da provodi sistem zlostavljanja.

Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće ustanovilo da je Kvočka radio u logoru od otprilike 29. maja 1992. do 23. juna 1992., te da je bio odsutan od 2. do 6. juna 1992. i ponovo od 16. do 19. juna 1992.; da je bio na visokom položaju u logoru i raspolagao određenim ovlastima nad stražarima; da je imao dovoljno uticaja da spriječi ili zaustavi neka od zlostavljanja, no da je taj uticaj koristio tek vrlo rijetko; da je svoje dužnosti obavljao revno, aktivno učestvujući u vođenju logora; te da je, svojim vlastitim učešćem, iz perspektive drugih učesnika, pristajao na ono što se događalo u logoru. Kvočka nije pokazao da su zaključci Pretresnog vijeća bili nerazumni. Jasno je da je Kvočka svoji radom u logoru doprinosa dnevnom funkcionisanju i održavanju logora, te da je, tako postupajući, omogućavao da se sistem zlostavljanja održi.

Čak ako je Kvočka na početku i učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu bez svijesti o njegovoj zločinačkoj prirodi, činjenice u predmetu jasno pokazuju da on nije mogao a da toga kasnije ne postane svjestan. Žalbeno vijeće se slaže s argumentom Pretresnog vijeća da se, u nedostatku izravnih dokaza, o njegovoj namjeri može zaključivati na osnovu okolnosti u vezi s, naprimjer, njegovim ovlastima u logoru, znanjem o zločinima koji se u logoru vrše, kao i u vezi s njegovim trajnim učestvovanjem u funkcionisanju logora. Žalbeno vijeće smatra da je bilo koji razuman presuditelj o činjenicama mogao na osnovu činjenica koje je utvrdilo Pretresno vijeće zaključiti da je Kvočka dijelio namjeru u vezi s ostvarenjem zajedničkog zločinačkog cilja. Zbog toga je Žalbeno vijeće mišljenja da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je konstatovalo da je Kvočka kriv kao saizvršilac krivičnih djela počinjenih u okviru zajedničkog zločinačkog poduhvata. Ovaj žalbeni osnov se odbija.

Kvočka tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je utvrdilo njegovu krivicu za krivično djelo ubistva. On navodi da Pretresno vijeće nije ocijenilo dokaze koji se odnose na optužbu za ubijanje zatvorenika u Omarskoj u razdoblju od 24. maja do 30. avgusta 1992. Kvočka tvrdi da

Pretno vijeće nije uspjelo utvrditi postojanje ikakvih njegovih djela ili propusta u vezi sa smrću svake od žrtava.

Žalbeno vijeće mora kao prvo da razmotri vremensko ograničenje u odnosu na Kvočkinu odgovornost. Žalbeno vijeće se slaže s Kvočkom da je Pretno vijeće odlučilo da ga ne smatra odgovornim za zločine počinjene prije njegovog dolaska u logor. Pretno vijeće je isto tako smatralo da ga se ne može držati odgovornim za krivična djela izvršena nakon što je otišao iz logora. Međutim, Žalbeno vijeće je mišljenja da Pretno vijeće Kvočkinu odgovornost nije ograničilo na one dane kada je on doista vršio svoju službu u logoru, nego ga je smatralo odgovornim za krivična djela izvršena u logoru u onom razdoblju u kojem je on tamo bio zaposlen, bez obzira na to da li je u logoru bio stvarno prisutan ili ne.

Da bi se utvrdila krivica nekog optuženog za krivično djelo ubistva počinjeno u okviru udruženog zločinačkog poduhvata, nije nužno utvrditi njegovo fizičko učestvovanje u ubistvu. Dovoljno je dokazati da je do smrti žrtve došlo uslijed ostvarivanja udruženog zločinačkog cilja i odgovornosti optuženog u realizaciji tog cilja. Žalbeno vijeće konstatuje da Pretno vijeće nije pogriješilo kada je Kvočku proglasilo krivim za krivično djelo ubistva bez da je pritom utvrdilo njegovo fizičko učestvovanje u svakom od ubistava.

Kvočka tvrdi da je Pretno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo krivim za određeni broj konkretno navedenih ubistava. Zbog razloga iznesenih u presudi, Žalbeno vijeće potvrđuje Kvočkine argumente u vezi s ubistvima Ahila Dedića i Ismeta Hodžića, a ostale odbija. Žalbeno vijeće konstatuje da te dvije pogreške ne obesnažuju osuđujuću presudu izrečenu za ubistvo po tački 5 budući da Vijeće potvrđuje osuđujuće presude izrečene Kvočki za ubistva Mehmedalije Nasića i Bećira Medunjanina.

Kvočka tvrdi da je Pretno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo odgovornim za mučenje zatočenika u logoru Omarska.

Suprotno Kvočkinjoj tvrdnji, Žalbeno vijeće primjećuje da Pretno vijeće nije zahtijevalo da najmanje jedan od izvršilaca djela mučenja bude osoba u službenom svojstvu. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da Pretno vijeće nije učinilo grešku u primjeni prava kada nije iznijelo takav zahtjev u svjetlu Drugostepene presude u predmetu *Kumarac*. Iz razloga navedenih u presudi, Žalbeno vijeće odbija argumente kojima Kvočka osporava konkretne slučajeve mučenja.

Kvočka tvrdi da je Pretno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo krivim za progone kao zločin protiv čovječnosti. On navodi da djela progona moraju biti istog stepena težine ili ozbiljnosti kao i druga djela pobrojana u članu 5 Statuta te da, slijedom toga, djela maltretiranja, ponižavanja i psihičkog zlostavljanja ne predstavljaju krivično djelo progona. Kvočka tvrdi da tužilac nije dokazao van razumne sumnje da je do navedenih silovanja i seksualnih zlostavljanja dolazilo tokom njegovog boravka u logoru. On osim toga tvrdi da, budući da nije imao uticaja na zatvaranje ili puštanje na slobodu zatočenika, njega ne treba držati odgovornim za držanje u zatočeništvu u nehumanim uslovima.

Kvočka nadalje tvrdi da je Pretno vijeće pogriješilo kada ga je proglasilo krivim za progone kao zločin protiv čovječnosti, budući da tužilac nije dokazao van razumne sumnje da je on imao nužnu diskriminatornu namjeru. Kvočka ističe da je oženjen bosanskom Muslimankom i da je imao bliske odnose s nesrbima, da je član umjerenog Saveza reformskih snaga Ante Markovića, te da je razriješen dužnosti u logoru Omarska zato što ga se smatralo izdajicom i sumnjičilo za podržavanje bosanskih Muslimana.

Žalbeno vijeće ne sumnja da, s obzirom na kontekst u kojem su ta djela izvršena i uzevši u obzir njihov kumulativni učinak, djela maltretiranja, ponižavanja i psihičkog zlostavljanja kako ih je utvrdilo Pretno vijeće, predstavljaju djela koja zbog svoje težine čine materijalna obilježja krivičnog djela progona. Žalbeno vijeće isto tako smatra da nema nikakvog značaja to što Kvočka nije mogao spriječiti određena krivična djela, budući da je utvrđen njegov doprinos udruženom zločinačkom poduhvatu, koji obuhvata ta krivična djela.

Što se tiče silovanja i seksualnog zlostavljanja, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je Kvočku proglasilo krivim za ta krivična djela budući da je propustilo utvrditi da li je do tih djela došlo u periodu Kvočkog zaposlenja u logoru Omarska. Žalbeno vijeće stoga potvrđuje taj dio Kvočkog žalbenog osnova i obesnažuje osuđujuću presudu za silovanje i seksualno zlostavljanje kao djela progona.

Žalbeno vijeće podsjeća na svoj prethodni zaključak prema kojem Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je konstatovalo da je Kvočka imao namjeru da doprinosi udruženom zločinačkom poduhvatu u logoru Omarska. Žalbeno vijeće smatra da su u kontekstu ovog konkretnog predmeta namjera da se doprinese udruženom zločinačkom poduhvatu i diskriminatorna namjera jedno te isto. Stoga Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je zaključilo da je Kvočka imao nužnu diskriminatornu namjeru. Osim u onom dijelu žalbenog osnova koji se odnosi na silovanje i seksualno zlostavljanje, ovaj žalbeni osnov se odbija.

Sada ću se osvrnuti na žalioća Radića:

Radić tvrdi da mu je Pretresno vijeće uskratilo pravo na pravično i nepristrasno suđenje time što je propustilo da utvrdi činjenice u vezi sa svakim incidentom koji je naveden u povjerljivim dodacima. Nakon što je pažljivo razmotrilo činjenične nalaze Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće konstatuje da, suprotno Radićevim navodima, Pretresno vijeće njega nije proglasilo krivim za izvjesne zločine koji se navode u optužnici a da nije utvrdilo barem neke od činjenica koje podupiru svaku od tačaka optužnice. Prema tome, ovaj žalbeni osnov se odbija.

Radić osporava svoju osuđujuću presudu za progon kao zločin protiv čovječnosti. On tvrdi da moraju postojati diskriminacijske posljedice da bi se jedno djelo smatralo diskriminatornim i da nije dovoljno utvrditi da je on bio svjestan toga da su njegova djela diskriminatorna, već da je morao imati svjesnu namjeru da vrši diskriminaciju. Radić osporava zaključak Pretresnog vijeća da se individualna diskriminatorna namjera, koja je potrebna za zločin progona, može izvesti iz diskriminatornog karaktera logora Omarska.

Žalbeno vijeće smatra da, u svjetlu tih okolnosti, nema sumnje da su zločini u osnovi počinjeni na diskriminatornim osnovama i imali diskriminacijske posljedice. Žalbeno vijeće se slaže s Radićem da se diskriminatorna namjera da se izvrše krivična djela ne može izvesti direktno iz opšte diskriminatorne prirode napada koji se karakterizira kao zločin protiv čovječnosti. Međutim, diskriminatorna namjera se može izvesti iz konteksta napada, pod uslovom da je potkrijepljena okolnostima koje su okruživale zločin.

Radić takođe tvrdi da on nije imao zajednički cilj s diskriminatornom politikom, već da je nevoljno služio u logoru samo zbog izričitih naređenja svog pretpostavljenog. Žalbenom vijeću se čini da Radić ne razlikuje motiv od namjere. Žalbeno vijeće konstatuje da je bilo razumno da Pretresno vijeće zaključi da je Radić djelovao s diskriminatornom namjerom na osnovu svojih saznanja o zločinima koji su imali prirodu progona i svog svjesnog učešća u sistemu progona koji je vladao u logoru. Ovaj žalbeni osnov se stoga odbija.

Radić osporava različite činjenične nalaze Pretresnog vijeća, posebno nalaze koji se odnose na njegov položaj u logoru. On tvrdi da Pretresno vijeće nije utvrdilo van razumne sumnje da je on bio vođa smjene stražara i da je imao poziciju vlasti. On tvrdi da je nudio pomoć zatočenicima "kad je god to bilo moguće" i to ne s pozicije vlasti, te da on nije imao efektivnu kontrolu nad stražarima u svojoj smjeni. Žalbeno vijeće konstatuje da se Pretresno vijeće oslonilo na izjave velikog broja svjedoka da bi utvrdilo Radićev položaj u logoru. Ako se pažljivo pročitaju izjave svjedoka na koje se Radić oslanja da bi osporio zaključke Pretresnog vijeća, pokazuje se da one ne podržavaju njegove tvrdnje. Prema tome Radić nije uspio da pokaže da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi došao do zaključaka Pretresnog vijeća.

Radić takođe osporava i nalaze Pretresnog vijeća da je silovao, pokušao da siluje i počinio seksualno nasilje nad određenim osobama. Nakon što je razmotrilo Radićeve argumente i pregledalo relevantne dokaze, a iz razloga navedenih u presudi, Žalbeno vijeće odbija Radićeve tvrdnje.

U ovom osnovu za žalbu Radić takođe osporava to što je Pretresno vijeće primijenilo doktrinu udruženog zločinačkog poduhvata na njegov predmet. Radić osporava nalaze Pretresnog vijeća da je logor Omarska funkcionisao kao udruženi zločinački poduhvat. On tvrdi da je, prema nalazima Pretresnog vijeća, u logoru vladala anarhija i bezakonje. Prema tome, po njegovom mišljenju, neizvjesno je da li je uopšte postojao zajednički plan. Čak i ako jeste postojao, kako on tvrdi, žalioци ga nisu bili svjesni i nisu učestvovali u njegovoj formulaciji. On takođe tvrdi da nije voljno ili namjerno učestvovao u održavanju logora. Naprotiv, on tvrdi da je logor smatrao isključivo svojim radnim mjestom na koje je raspoređen naredjenjem svojih pretpostavljenih.

Radićev argument o bezakonju i anarhiji u logoru je neprikladan. Postojanje logora i organizovanje straže zahtijevali su određen obim organizovanja. Ustvari, kad je riječ o namjeri da se progone nesrpsko stanovništvo na području Prijedora, logor je funkcionisao sa strašnom efikasnošću. Bezakonje i anarhija, koje pominje Pretresno vijeće, bili su sastavni dio funkcionisanja logora; ti elementi su omogućavali stražarima da maltretiraju zatočenike kad im se prohtije, ali to ne znači da su oni djelovali kao neorganizovana rulja van udruženog zločinačkog poduhvata. Žalbeno vijeće prima k znanju da je Radić priznao da je znao za zločine počinjene u logoru. Njegov argument da je radio u logoru zbog naređenja koja je dobio i straha od posljedica ako ih ne izvrši, brka namjeru i motiv. Sve dok je on učestvovao u funkcionisanju logora svjesno i voljno, njegovi motivi su nebitni za utvrđivanje njegove krivice. Iz tih razloga, odbija se ovaj žalbeni osnov.

Slijedi žalilac Žigić:

Žigić je nekoliko puta tražio od Žalbenog vijeća da razmotri njegov Završni podnesak kao sastavni dio njegovog Žalbenog podneska. Žalbeno vijeće podsjeća da žalilac ima obavezu da Žalbeno vijeću obezbijedi tačne reference u vezi s paragrafima u presudama, stranicama transkripta, dokaznim predmetima ili pravnim izvorima na koje se poziva kako bi Žalbeno vijeće moglo ostvariti svoj zadatak na efikasan način. Opšte pozivanje na argumente iznesene tokom suđenja očigledno ne ispunjava ovaj zahtjev i Žalbeno vijeće to neće uzeti u obzir.

Žigić iznosi prigovore na Optužnicu. Koliko Žalbeno vijeće shvata, on je zabrinut zbog oblika Optužnice, posebno korištenja Dodataka, za koje tvrdi da su doveli do zabune i omeli njegovu odbranu. Žalbeno vijeće pretpostavlja da on kaže da ga se ne tereti na adekvatan način za neke od zločina za koje je osuđen.

Da bi se pozabavilo Žigićevim prigovorima, Žalbeno vijeće mora da procijeni da li je Pretresno vijeće donijelo osuđujuće presude na osnovu materijalnih činjenica koje se ne navode u Izmijenjenoj optužnici; i, ako Žalbeno vijeće utvrdi da se Pretresno vijeće oslanjalo na takve činjenice, da li je to učinilo suđenje Žigiću nepravičnim. Nakon što je razmotrilo konkretne slučajeve koje navodi Žigić, a iz razloga navedenih u Presudi, Žalbeno vijeće zaključuje da Žigić nije pretrpio nikakvu štetu zbog neodređenosti Optužnice.

Žigić tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni prava primijenivši neispravan pravni standard prilikom ocjenjivanja da li je on imao neophodni element *mens rea* za progone. On takođe tvrdi da nalazi Pretresnog vijeća ne podržavaju zaključak da je on djelovao s diskriminatornom namjerom. Štaviše, on tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo jer opravdanje za progone nije bila vjera ili etnička pripadnost, već pitanje otcjepljenja.

Žalbeno vijeće konstatuje da nema osnova za Žigićevu tvrdnju da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni prava prilikom definisanja diskriminacije. Žalbeno vijeće takođe smatra da Žigić nije uspio da identifikuje nijedan dokaz koji bi podržao njegov argument u vezi s otcjepljenjem. Spis suđenja ne podržava ovo stanovište; nijedan svjedok nije pomenuo da je od njega ikada zatraženo mišljenje u vezi s otcjepljenjem. Žalbeno vijeće prima k znanju da je pred Pretresno vijeće iznesena velika količina dokaza koji su opravdano omogućili zaključak da su zatočenici u logorima Omarska, Keraterm i Trnopolje bili tamo zatočeni jer su bili pripadnici jedne grupe definisane "vjerom, politikom i nacionalnom pripadnošću".

Velika većina Žigićevih osnova za žalbu tiče se osporavanja osuđujućih presuda za ubistva određenih pojedinaca, mučenje konkretnih osoba i batiranje imenovanih žrtava. Nakon što je pažljivo

pregledalo Prvostepenu presudu i dokaze koji se odnose na ove prigovore, a iz razloga navedenih u presudi Žalbenog vijeća, Vijeće odbija Žigićeve tvrdnje u vezi sa svim ovim pojedincima.

Pored osuđujućih presuda za konkretne zločine, Pretresno vijeće je proglasilo Žigića odgovornim "za zločine počinjene u logoru Omarska općenito" u odnosu na progone, ubistvo i mučenje. Žigić to osporava tvrdeći da činjenični nalazi Pretresnog vijeća to ne potkrepljuju i da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je njegov doprinos funkcionisanju logora bio značajan.

Mišljenje Žalbenog vijeća je da jedna osoba ne mora da ima neku zvaničnu funkciju u logoru ili da bude zaposlena u logoru da bi se smatrala učesnikom u udruženom zločinačkom poduhvatu. Može se tvrditi da je mogućnost da neovlašteni posjetioci ulaze u logor i nasumice maltretiraju zatočenike doprinijela atmosferi ugnjetavanja i straha koja je vladala u logoru. Međutim, u ovakvom slučaju neophodan je značajan doprinos ukupnom učinku logora da bi se utvrdila odgovornost prema doktrini udruženog zločinačkog poduhvata. Žalbeno vijeće ne želi da minimalizira težinu krivičnih djela koja je Žigić počinio u logoru; to su teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava. S druge strane, Pretresno vijeće je konstatovalo da su "redovita ubistava, mučenja i drugi oblici fizičkog i psihičkog nasilja" vladali logorom i da je "izuzetna surovost u logorima bila sistematska". Nasilje nije bilo ograničeno na malu grupu počinilaca. Incidenti u kojima je Žigić učestvovao, uprkos tome što predstavljaju teška krivična djela, čine samo kockice u mozaiku opšte slike nasilja i ugnjetavanja. Žalbeno vijeće konstatuje da, u odsustvu daljih dokaza o Žigićevom učešću u funkcionisanju logora, nijedan razuman presuditelj činjenica ne bi, na osnovu dokaza koji su bili pred Pretresnim vijećem, došao do zaključka da je Žigić učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu. Njegova osuđujuća presuda za zločine počinjene u tom logoru "općenito" se poništava.

I na kraju, Žalbeno vijeće će se osvrnuti na žalioca Prcaća:

Prcać tvrdi da je Pretresno vijeće praktično prihvatilo sve njegove argumente. Kao rezultat toga, prema tvrdnjama Prcaća, Pretresno vijeće ga je trebalo osloboditi svih optužbi. Žalbeno vijeće smatra da je iz liste nalaza u Prvostepenoj presudi očigledno da Pretresno vijeće nije prihvatilo sve Prcaćeve argumente. Prema tome, ovaj osnov za žalbu se ne usvaja.

Sljedeće, Prcać se usmjerava na nešto što on naziva "identičnost između Optužnice i (prvostepene) presude". On tvrdi da je Pretresno vijeće došlo do brojnih činjeničnih nalaza koji se ne navode u Optužnici. Žalbeno vijeće primjećuje da Prcać nije detaljno naveo nedosljednosti između Optužnice i Prvostepene presude koje su povod za žalbu, osim pozivanja na zaključak da je on bio administrativni pomoćnik. U Optužnici se tvrdi da je Prcać došao u logor Omarska da bi zamijenio Kvočku na mjestu zamjenika komandanta logora. Međutim, Pretresno vijeće je utvrdilo da on nije bio zamjenik komandanta logora već, ustvari, administrativni pomoćnik "komandanta za bezbjednost" u logoru. Prcać tvrdi da je, ignorišući parametre Optužnice i zaključivši da je on ispunjavao funkcije administrativnog pomoćnika, Pretresno vijeće neprimjereno preuzelo ulogu tužioca i osudilo ga na osnovu činjenica koje ga ne terete.

Žalbeno vijeće konstatuje da se ovdje pokreće pitanje da li zaključak da je Prcać bio administrativni pomoćnik podupire njegovu odgovornost za zločine počinjene u logoru Omarska. Žalbeno vijeće takođe konstatuje da opis Prcaćevih dužnosti u Prvostepenoj presudi odbrana nije osporavala tokom suđenja; već ga je, štaviše, potvrdila. Prcać čak sam sebe naziva "administrativnim službenikom" u svom Završnom podnesku. Prcać prema tome nije uspio pokazati da nijedan razuman presuditelj činjenica ne bi došao do zaključka Pretresnog vijeća da je on bio administrativni pomoćnik u logoru. Što je još važnije, Žalbeno vijeće smatra da zvanje administrativnog pomoćnika koje je Pretresno vijeće koristilo da ga opiše nije od materijalnog značaja za nalaze da je on bio saizvršilac udruženog zločinačkog poduhvata. Pretresno vijeće nije smatralo da je činjenica da je on bio administrativni pomoćnik ukazuje na krivičnu odgovornost. To zvanje je dano samo da bi se sažele njegove dužnosti, koje su bile drugačije od dužnosti ostalih stražara ili njihovih pretpostavljenih. Pretresno vijeće je ispravno pripisalo odgovornost na osnovu Prcaćevih stvarnih dužnosti, a ne na osnovu same opisne etikete. Žalbeno vijeće smatra da Prcać nije uspio pokazati da nijedan razuman presuditelj činjenica ne bi došao do zaključka Pretresnog vijeća da je on značajno doprinio udruženom zločinačkom poduhvatu u logoru Omarska. Prema tome, ovaj žalbeni osnov se odbija.

Prcać navodi da je Pretresno vijeće učinilo više pravnih i činjeničnih grešaka u vezi s njegovom administrativnom funkcijom, njegovom ulogom u pripremi i čitanju popisa zatočenika, kao i druge greške. Prema njegovoj tvrdnji, da te greške nisu bile učinjene, Pretresno vijeće bi "sigurno izreklo oslobađajuću presudu".

Prcać tvrdi da je Pretresno vijeće na osnovu njegovog pretpretresnog podneska pogrešno ustanovilo da on u biti tvrdi da je bio tek administrativni pomoćnik Željka Meakića u logoru Omarska. Prcać kaže da on to nikada nije ustvrdio, nego da je samo obavljao administrativne poslove na *ad hoc* osnovi. Žalbeno vijeće konstatuje da Prcaćev argument nije utemeljen. Pretresno vijeće nikada nije izjavilo da je Prcaćeva tvrdnja bila da je obavljao formalnu administrativnu funkciju. Izjavivši da je odbrana u biti ustvrdila da je Prcać bio tek administrativni pomoćnik, Pretresno vijeće je jednostavno saželo karakter Prcaćevih zaduženja u logoru na temelju dokaza izvedenih na suđenju, uključujući i tvrdnju samog Prcaća da je bio "administrativni službenik". Ocjena tih dokaza koju je iznijelo Pretresno vijeće potpuno je razumna.

Prcać osim toga navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da su "mnogi svjedoci optužbe podržali Prcaćev opis njegovih administrativnih dužnosti u logoru". Prema Prcaću, nijedan od tih svjedoka nije njegove dužnosti opisao kao administrativne, niti išta iz njihovih iskaza na suđenju upućuje na to da je on "rukovodio administrativnim poslovima" u logoru. Po mišljenju Žalbenog vijeća, zaključak Pretresnog vijeća da je Prcać bio administrativni pomoćnik temeljio se na prirodi zadataka koje je on obavljao u logoru, kako su ih opisali mnogobrojni svjedoci tužioca, a i sam Prcać, a ne na nekakvom proizvoljnom nazivu korištenom da bi se ti zadaci opisali. Štaviše, budući da Pretresno vijeće nije konstatovalo da je Prcać bio na *formalnom* položaju "administrativnog pomoćnika", Žalbeno vijeće je mišljenja da nedostatak izričitijih navoda u dokazima izvedenima na suđenju u vezi s administrativnom prirodom Prcaćevog posla u logoru nije od materijalnog značaja.

Uz to Prcać osporava i zaključke Pretresnog vijeća u vezi s njegovom odgovornošću za popise zatočenika koje je trebalo ispitati, premjestiti, razmijeniti ili pustiti na slobodu. Žalbeno vijeće ne može ustanoviti da je Pretresno vijeće s tim u vezi učinilo ikakvu grešku. Žalbeno vijeće ističe da je konstatovano da su popisi zatočenika bili jedno od Prcaćevih zaduženja u logoru koje je, zajedno s drugim zadacima za koje je utvrđeno da ih je obavljao, značajno za prirodu njegovih dužnosti i za položaj vlasti u logoru. U tom smislu Žalbeno vijeće ne vidi razloga da zadire u zaključke Pretresnog vijeća s tim u vezi. Prcać se protivi i zaključcima Pretresnog vijeća u vezi s njegovim prozivanjem zatočenika s popisa. Žalbeno vijeće konstatuje da su Prcaćevi argumenti bez merituma. Pretresno vijeće nije izjavilo da je Prcać ustvrdio da je to zaduženje često obavljao ili da je on bio jedini koji ga je obavljao. Osim toga, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće situacije u kojima je utvrđeno da je Prcać prozivao zatočenike s popisa ocijenilo tek kao dokaz za prirodu njegovih dužnosti u logoru, te da one ni na koji način nisu sastavni dio krivičnog djela za koje je Prcać proglašen krivim. Prema Prcaćevoj tvrdnji, budući da on nije znao za sudbinu zatočenika koji – nakon što su prozvani s popisa – nikada više nisu viđeni, Pretresno vijeće je pogriješilo kada ga je proglasilo krivično odgovornim za ono što se tim ljudima dogodilo. Žalbeno vijeće ističe da nije konstatovano da je Prcać odgovoran za bilo koje konkretno krivično djelo protiv zatočenika. Konstatovano je, zapravo, da je on učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu progona u logoru Omarska. Prema tome, to da li je Prcać znao za sudbinu zatočenika koji nikada više nisu viđeni ili nije, za njegovu krivičnu odgovornost prema članu 7(1) Statuta nije od materijalne važnosti.

Nadalje, Prcać tvrdi da zaključak Pretresnog vijeća prema kojem on u logoru nije radio pod pritiskom nije ispravan. U vezi sa zaključkom Pretresnog vijeća da "nije pominjao nikakve prijetnje u svom razgovoru s optužbom", Prcać tvrdi da u svom razgovoru s tužiocem jeste izjavio da je u logor išao pod prijetnjom, da je to ponovo pokrenuo u svom pretpretresnom podnesku i u uvodnoj riječi, te da je dvoje svjedoka potvrdilo njegovu tvrdnju. Žalbeno vijeće primjećuje da navod prema kojem Prcać nikada u razgovoru s tužiocem nije spomenuo prijetnje predstavlja tek jedan od faktora relevantnih za zaključak Pretresnog vijeća. S obzirom na cjelokupne materijale koji su Pretresnom vijeću stajali na raspolaganju Žalbeno vijeće smatra da Prcać nije pokazao da nijedan razuman presuditelj o činjenicama nije mogao utvrditi da on u logoru nije radio pod pritiskom.

Prcać tvrdi da u Prvostepenoj presudi Pretresno vijeće nije iznijelo "ni jedno jedino objašnjenje" u vezi s pouzdanošću svjedoka, odnosno da li je iskaz nekog svjedoka prihvatilo kao pouzdan i ako jeste, u kojem stepenu. Konkretno, on tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zato što nije objasnilo da li je vjerovalo iskazu svjedoka Jesića i Prcaćevom vlastitom iskazu.

Žalbeno vijeće primjećuje da se u Prvostepenoj presudi, suprotno Prcaćevoj tvrdnji, na mnogo mjesta govori o ocjeni pouzdanosti svjedoka. Bez obzira na to, Žalbeno vijeće smatra da Prvostepena presuda ne mora sadržavati zaključke u vezi s pouzdanošću svakog pojedinog saslušanog svjedoka. Žalbeno vijeće uz to primjećuje da Prcać ne navodi da neki ili svi svjedoci tužioca nisu bili očevici ili da nisu raspolagali saznanjima iz prve ruke o onome o čemu su svjedočili pred Pretresnim vijećem. Prcać stoga nije uspio ukazati na činjeničnu ili pravnu grešku.

Prcać osim toga navodi da iskazi nekih od svjedoka nisu odgovarali "pravoj situaciji" i da su sadržavali "neistine". Žalbeno vijeće konstatuje da Prcać nije identifikovao nijedan konkretan zaključak Pretresnog vijeća koji se osporava na temelju tog žalbenog pod-osnova, a nije ni identifikovao materijalnu činjenicu u vezi s kojom su ti svjedoci navodno lažno svjedočili. Taj žalbeni osnov stoga se odbija.

I konačno, Prcać tvrdi da je povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje budući da mu nije bilo stavljeno na raspolaganje dostatno vrijeme za pripremu odgovarajućeg unakrsnog ispitivanja i za predočavanje iskaza desetero svjedoka. Žalbeno vijeće konstatuje da je to pitanje pokrenuto pred Pretresnim vijećem i da ga je Vijeće u potpunosti riješilo. I samo Žalbeno vijeće je tokom suđenja donijelo odluku u vezi s tim pitanjem po interlokutornoj žalbi. Osim toga, merituma nema ni u Prcaćevoj tvrdnji u vezi sa zakašnjelim objelodanjivanjem ili izmjenom popisa svjedoka.

Prcać uz to tvrdi i da je Pretresno vijeće propustilo donijeti odluku po zahtjevu odbrane za uvid u transkripte sa suđenja u predmetu *Sikirica*. Žalbeno vijeće primjećuje da je usmeni zahtjev u ime Prcaća iznesen u sudnici 28. maja 2001., te da je Pretresno vijeće po tom zahtjevu odmah donijelo usmenu odluku. Prcać nije pokazao da je Pretresno vijeće učinilo ikakvu grešku u vezi s tom usmenom odlukom. Zbog navedenih razloga taj se žalbeni osnov odbija.

Žalbeno vijeće će se sada osvrnuti na pitanje odmjerenja kazne:

Svi žalioци žalili su se na kazne. Kvočka smatra da Pretresno vijeće nije u obzir uzelo određene olakšavajuće okolnosti kada je odmjeralo njegovu kaznu, te da je ta kazna nesrazmjerno visoka kada se usporedi s drugim kaznama koje je izrekao Međunarodni sud. Prcać navodi da je Pretresno vijeće propustilo u obzir uzeti određeni broj olakšavajućih okolnosti prilikom odmjerenja njegove kazne, tako da je uslijed toga kazna koju je izreklo Pretresno vijeće prestroga. Radić tvrdi da Pretresno vijeće njegovu kaznu nije u dovoljnoj mjeri obrazložilo, da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je u obzir uzelo određene otežavajuće faktore, da određenim olakšavajućim faktorima nije pridana dovoljna težina, te da usporedba njegove kazne i drugih kazni koje je izrekao Međunarodni sud pokazuje da njegovu kaznu valja umanjiti. Žigić tvrdi da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir određeni broj olakšavajućih okolnosti.

Žalbeno vijeće ponavlja da je odmjerenje kazne u biti diskreciono pravo pretresnog vijeća. Žalbeni postupak ne predstavlja ponavljanje suđenja, nego je po svojoj prirodi korektivan. Zbog toga, Žalbeno vijeće neće vlastitom kaznom zamijeniti kaznu koju je izreklo Pretresno vijeće, osim u slučaju da se pokaže da je Pretresno vijeće učinilo primjetnu grešku. Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je Žigićevu dobrovoljnu predaju Sudu odbilo uzeti u obzir kao olakšavajući faktor. Međutim, tom olakšavajućem faktoru pridaje se mala težina, budući da je Žigić u vrijeme svoje predaje bio u zatvoru. Osim ovoga, žalbeni osnovi žalilaca koji se odnose na kazne, odbijaju se.

Da rezimiramo:

Zbog gore navedenih razloga, koji su opširnije izneseni u presudi, prihvata se Kvočkina žalba na osuđujuću presudu za ubistvo Ahila Dedića i Ismeta Hodžića, kao i na osuđujuću presudu za silovanje i seksualno zlostavljanje kao progon. Prihvata se i Žigićeva žalba na osuđujuću presudu za zločine počinjene u logoru Omarska općenito, kao i njegov žalbeni pod-osnov u vezi s propustom

Pretnosnog vijeća da dobrovoljnu predaju uzme u obzir kao olakšavajući faktor. Svi drugi žalbeni osnovi žalilaca se odbijaju.

Sada ću pročitati u cijelosti operativne paragrafe presude Žalbenog vijeća, to jest dispozitiv:

Zamoliću žaliocice da ustanu.

Iz gore navedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE**

U SKLADU s članom 25 Statuta i pravilima 117 i 118 Pravilnika o postupku i dokazima;

IMAJUĆI U VIDU pisane podneske strana i argumente koje su strane iznijele na pretresima od 23. – 26. marta 2004. i 21. jula 2004;

ZASJEDAJUĆI na javnoj sjednici;

JEDNOGLASNO

U VEZI S KVOČKINIM ŽALBENIM OSNOVIMA:

PRIMJEĆUJE da je Kvočkin prvi žalbeni osnov povučen;

USVAJA, djelimično, Kvočkin četvrti žalbeni osnov u onom dijelu u kojem se on odnosi na njegovu osuđujuću presudu kao saizvršioca progona za djela silovanja i seksualnog zlostavljanja iz tačke 1 Optužnice, **UKIDA** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 1 (progon, zločin protiv čovječnosti) u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na silovanje i seksualno zlostavljanje, **I POTVRĐUJE** preostale osuđujuće presude na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 1;

USVAJA, djelimično, Kvočkin peti žalbeni osnov u onom dijelu u kojem se on odnosi na ubistvo Ahila Dedića i Ismeta Hodžića, **UKIDA** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 5 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja) u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na ubistvo Ahila Dedića i Ismeta Hodžića, **I POTVRĐUJE** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 5 za ubistvo Mehmedalije Nasića i Bećira Medunjanina;

ODBIJA Kvočkine preostale žalbene osnove protiv osuđujućih presuda u svakom drugom pogledu;

ODBIJA Kvočkinu žalbu na kaznu i **POTVRĐUJE** kaznu od sedam godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće;

U VEZI S RADIĆEVIM ŽALBENIM OSNOVIMA:

ODBIJA sve Radićeve žalbene osnove, **ODBIJA** Radićevu žalbu na kaznu i **POTVRĐUJE** kaznu od dvadeset godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće;

U VEZI S ŽIGIĆEVIM ŽALBENIM OSNOVAMA:

USVAJA Žigićeve žalbene osnove u vezi s njegovom odgovornošću za zločine počinjene u logoru Omarska općenito, **UKIDA** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 1 (progon kao zločin protiv čovječnosti) u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena u logoru Omarska općenito, **UKIDA** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 7 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja) u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena u logoru Omarska općenito, **UKIDA** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 12 (mučenje kao kršenje zakona i običaja ratovanja) u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena u logoru Omarska, i **POTVRĐUJE** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 1 u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena protiv Bećira Medunjanina, Asefa Kapetanovića, svjedoke AK, AJ, T, Abdulaha Brkića, Emira Beganovića, Fajze Mujkanovića, svjedoka AE, Redžepa Grabića, Jasmina Ramadanovića, svjedoka V,

Edina Ganića, Emsuda Bahonjića, Drage Tokmadžića i Seada Jusufagića, **POTVRĐUJE** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 7 u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena protiv Bećira Medunjanina, Drage Tokmadžića, Seada Jusufagića i Emsuda Bahonjića i **POTVRĐUJE** osuđujuću presudu na osnovu člana 7(1) Statuta po tački 12 u onom dijelu u kojem se ta osuda odnosi na krivična djela počinjena protiv Abdulaha Brkića, svjedoka T, AK, AJ, Asefa Kapetanovića, Fajze Mujkanovića, svjedoka AE, Redžepa Grabića i Jasmina Ramadanovića;

ODBIJA sve Žigićeve preostale žalbene osnove protiv osuđujućih presuda u svakom drugom pogledu;

ODBIJA Žigićevu žalbu na kaznu i **POTVRĐUJE** kaznu od dvadeset i pet godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće;

U VEZI S PRCAĆEVIM ŽALBENIM OSNOVAMA:

ODBIJA sve Prcaćeve žalbene osnove, **ODBIJA** Prcaćevu žalbu na kaznu i **POTVRĐUJE** kaznu od pet godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće;

i na kraju,

ODLUČUJE da će ova presuda stupiti na snagu odmah u skladu s pravilom 118 Pravilnika;

NALAŽE u skladu s pravilom 103(C) i pravilom 107 Pravilnika da žalioци ostanu u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne privede kraju organiziranje njihovog transfera u državu u kojoj će izdržavati svoje kazne.

Sudija Mohamed Shahabuddeen i sudija Inés Mónica Weinberg de Roca prilažu presudi svoja izdvojena mišljenja.

Kompletan tekst presude možete naći na Internet stranici MKSJ-a www.un.org/icty ili na zahtjev dobiti od Službe za informisanje javnosti.